

Marhavagonban Drezdába

Magyarországi kitelepítése után Észak-Hessenben talált új hazára

2018.05.29. (Szerző: Amira Sayed El Ahl)

Legjobb viseletében: Anna Preuß (első sor, jobbról a második). Az elsőáldozáskor kilenc éves volt. Akkor családja még Szakadátan [hsz.2] élt, ahol a nők hagyományosan népviseletet hordtak.

Vellmar. Sok magyarországi némethez hasonlóan, 70 évvel ezelőtt Anna Preuß-t is kitelepítették magyar szülőfalujából. Új hazája Észak-Hessen lett, ahol 1952 óta él.

Vellmar. 1948. március 15-ét Anna Preuß [született: Schmidt Anna] talán soha nem fogja elfelejteni. Azon a napon, az akkori 15 évesnek el kellett hagynia szülőfaluját, Szakadátot. Magyarországi németekként a második világháború után őt és családját már nem látták szívesen Magyarországon.

"Nem akartunk elmenni, de el kellett mennünk, mert németek voltunk" - mondja Anna Preuß. Nagyon jól emlékszik rá: „1948 februárjában a kisbíró az összes utcán végigment a dobjával. Azt mondta, a kiszállítás az orosz övezetbe történik." Az érintett családok neve az iskolában volt kifüggesztve. Szakadát kétharmadának mennie kellett, egyharmada maradhatott.

Anna Preuß-t egy marhavagonban indították útnak, amely őt az akkori Csehszlovákián keresztül a kelet-németországi Pirnába – a bizonytalan jövőbe – vitte. "Szörnyű volt" - emlékszik vissza a 85 éves, aki 15 éve lakik Vellmarban, előtte évtizedeken keresztül Kasselben élt.

Barátoktól elválasztva

Anna Preuß két hétig anyjával, három testvérével és nagyapjával egy pirnai laktanyában volt, míg egy személyvonattal Lipcsébe vitték. A négy szakadati család együtt, ugyanabba a faluba került. "Bennünket, magyarországi németeket, egész Kelet-Németország területén, barátainktól elválasztva osztottak szét" - mondja Preuß.

Szülőfalujuk, Szakadát a Balatontól kb. 70 km-re, délkeletre fekszik. A kitelepítés előtt itt német telepések leszármazottai éltek, akik Bajorországból és Svábiából érkeztek. "Magyarországon csak sváboknak hívtak bennünket" - mondja Anna Preuß. A lakosság többsége mezőgazdaságból élt, szigorú katolikusok voltak, és csak németül beszéltek. „Anyám nem is tudott magyarul” - mondja a 85 éves.

Nem csak őshazájuk nyelvét tartották meg. Sok ősi hagyományuk is fennmaradt évszázadokon keresztül. Így a szakadati nők mindig népviseletbe öltöztek. "Nyáron a sok szoknyában, mennyit izzadtunk" - emlékszik vissza Preuß.

A második világháború után az országban élő magyarországi németek már nem voltak szívesen látottak, velük együtt a nyelvük és hagyományaik sem. "Az iskolában le kellett adnunk a német tankönyveket" - mondja Anna Preuß. A templomban is már csak magyarul szabadott énekelni. „Ez főleg a felnőtteket bosszantotta.”

Megérkezés az új életbe: Anna Preuß (balra) 1949-ben, legfiatalabb húgával, Rézivel Greifenhainben, a Lipcsei körzetben, ahová a családot a kitelepítés után vitték.

Apja a háború után visszatért az orosz fogságból, de hamarosan - mint sok fiatal nőt és férfit a német falvakból - Oroszországba deportálták. Anna Preuß számára ez az iskolai évek végét jelentette, segítenie kellett a család ellátásában, és 14 évesen munkát kellett keresnie. "Soha nem felejttem el, milyen szegények voltunk akkor."

A család már két éve Németországban élt, amikor az apa 1950-ben hazajött Oroszországból, és újra egyesült családjával. Két évvel később Preuß Nyugatra ment. A nyugat-német szabadságot az 1952-es nyugat-berlini „Katolikus nap” hozta meg számára, amelyre szakadati barátnőjével elutazhatott. Innen a két fiatal Nieste-be ment, mert ott éltek a barátnő rokonai.

Egy fonodában talált munkát, Kasselben maradt, ahol találkozott későbbi férjével, és felnevelt három fiút. Négy évvel fiatalabb húga évtizedek óta Vellmarban él. Nem sokkal azután, hogy Preuß Nyugat-Németországba ment, húga látogatói vízumot kapott. „Élt a lehetőséggel, és ottmaradt.”

Szülei, öccse és legfiatalabb húga [négyen voltak testvérek] az NDK-ban maradtak. "Később gyakran meglátogattuk őket."

A politikai fordulat után Szakadatra is ellátogatót. Az otthoni találkozóra [„Heimattreffen“], és meglátogatni a családot, aki ott maradhatott. Anna Preuß ma már örül, hogy életét Németországban töltötte, mert itt sokkal jobb sora volt. „A szülők viszont sokáig gondoltak hazájukra.”

Forrásoldal:

<https://www.hna.de/lokales/kreis-kassel/vellmar-ort43195/nach-ungarn-vertreibung-fand-sie-eine-neue-heimat-in-nordhessen-9906674.html>

Magyar fordítás: Krémer Péter / 2019.02.01.